

TERÖR DEDİKLERİ

A. YAĞMUR TUNALI*

Hangi Zeminde Konuşuyoruz?

Türkiye'nin terörü, terörden ibaret değildir. Asıl terör, zihinlerde yaratılan suçluluk duygusunda ve o çerçevede dozu hiç eksiltilmeyen baskı ve propagandalardadır.

Yıllar yılı söylenenleri alt alta sıralamayı düşündüğünüzde, üç beş cümleyi geçmediğini görür ve bu vahim durumu bütün açıklığı ile anlamanın eşliğine varırsınız. O eşikte acı bir gerçekle karşılaşsınız: Milyarlarca söz edip, hem tespit ve teşhise hem de yapılması gerekenlere dair dişe dokunur bir şeyler söyleyememek ve hiçbir sonuca varamamak, bizim okumuşlarımızın düştüğü bir bataktır. Bu batağı, önce düşünmeyi öğrenmemek ve bilmemek hazırlar. Sonra, güvensiz ve yetişmemiş erişkin duygusuyla sarıldığımız referans düşüncelerin, tapınılacak kadar bağlanılan isimlerin ve yerlerin hazır kalıp cümlelerle algılanması gelir. Memleketi ve dünyayı bilmemekten doğan, kendine ait olanı ve dolayısıyla kendini sevmeme psikozu, şaşmaz bir ruh hâli olarak bir daha, bir daha yerleşir. Bu kısır döngü, akla hayale sığmaz ve o derecede anlaşılmazdır. Birkaç yüzyılın bir türlü dönülemeyen virajıdır.

Bizim okumuşumuz, sorumluluk duygusundan gittikçe uzaklaştığı için, olanı biteni bir dedikodu malzemesi gibi görmek temayülünden hareket eder.

Bizim okumuşumuz, sorumluluk duygusundan gittikçe uzaklaştığı için, olanı biteni bir dedikodu malzemesi gibi görmek temayülünden hareket eder. Her konuşan, suçu ve suçluyu bir başkası olarak işaret eder.

* Şair, Yazar, TV Programcısı.

Her konuşan, suçu ve suçluyu bir başkası olarak işaret eder. Ortaya bir yığın suç ve suçlu çıkar, ama arasanız birini bile bulmanız mümkün olmaz. Konuşmasa hiç olmaz. Sıra sıra televizyonlarda, çok şey bilir edasıyla oraya buraya söz savurmak için kuyruktadır. Nasıl isterseniz öyle konuşmaya da hazırdır. Konuşma menüleri hazırlayan bir ekip, onları gütmekte hiçbir zorluk çekmez. Fikri hemen hemen yoktur. Düşünmeyi öğrenmediği de bellidir. İsmi önündeki kalabalık unvanlara bakarak bir şey bilir ve söyler zannedersiniz. Hayır, o hazır kalıpların ve cümlelerin papağanı olmayı tercih eden benzeri az bulunur bir cinsin prototipidir.

Bir hareket,
samimi bir fikir ve
duygudan doğar.
Biz, sağımıza
baksak, solu-
muza baksak, bu
samimiyeti getire-
cek bilgi ve inanç-
tan da mahrum
olduğumuzu
görürüz.

Devlet, millet, memleket, tarih, dil, din... vesair duygu ve düşüncelere kapalıdır. Her sözünde bunlara atıflar yaparken de kapalıdır. Karşı söz söylerken de hamasetten yanarmış gibiyken de kapalıdır.

Bu meselede içimiz yanıktır; daha çok şey söylenebilir ve bu ifadelerin içinde hepimiz bir parça varız. Bu fotoğrafı tam anlamadan, hatta derinleştirmeden ciddi bir hareketin doğmasını hayal bile edemeyeceğimizi bilmek zorundayız. Bir hareket, samimi bir fikir ve duygudan doğar. Biz, sağımıza baksak, solumuza baksak, bu samimiyeti getirecek bilgi ve inançtan da mahrum olduğumuzu görürüz.

Şurası muhakkak ki, ülke, terörle ilgili, dolaylı-dolambaçlı ve sağırklar diyalogunu andıran genel konuşmalardan bıkip usanmış olmalıdır.

Demek istediğim ve gelmek istediğim nokta esas itibarıyla şudur: Mesele terörse, biz ayrılıkçı karakterde olanı tek başına ve kuvvetle 27 yıldır yaşı-

yoruz. Henüz doğru dürüst adını bile koyabilmiş değiliz. Ne istediği, ne yapmak, nasıl yapmak peşinde olduğu, nereden doğduğu, nereden ve kimlerden beslendiği konusunda saatlerce konuşabiliriz, ama bu, gerçeğin ne olduğunu anlamamıza zerre miktar yardımcı olmayabilir. Öyle olmuştur, olmaktadır. Nasıl durdurulacağı konusundaki fikirlerimiz daha çeşitlidir. Yine sıra sıra sözüm ona otorite, "Şunu yapmadınız da böyle oldu." , "Bunu vermediniz de böyle oldu." kılıklı birbirinin fotokopisi onlarca cümleyi sıralayıverirler. Devlet suçlanır, ordu suçlanır, polis suçlanır... Bununla kalınmaz, askerleri, adı karşı kampta anılmış kanaat önderlerini bölük bölük zindanlara doldurmanın akıl almaz yolları bulunur. Birileri, terörle onları özdeşleştirir, her kötülük onlardan bilinir hâle gelir. Terör başlar oynamaya. Vatandaş bir şüphe sarar. Şarktakilerde şüphe ve endişe daha derindir. Terörcüler, dağdan çok bağda iş görmeye başlarlar. Çünkü, dağ unu-

tulmuş, dağdakiler yer yer mazlumun isyanını dillendiren kahraman edasıyla selamlanır olmuşlar, bu hâli temsil edenler devletin ta içine kadar sızmış, bağda başlayan av, onları avlayanlara yönelmiştir. Devir tersine dönmüştür. Ayaklar baş olalıberi, bu türkü böyle çığırılmaya başlanmıştır. Hem devletlülere hem okumuşlarda hem de onları sıraya koyan medyada tu kaka edilenler bir zamanların kahramanları, açık veya zımnem gadre uğrayan da dağdakilerdir. Hem vurmuş hem masum ve mazlum olmuşlardır. Rüyada görseler inanacakları bir durum değildir. Açıldıkça açılırlar. Dört koldan vurulan onlar değil, onların karşısında duranlardır. Niçin duracaklardır? On yıllık mesafeyi bir yılda, hatta bir ayda alma fırsatı ellerinin altındadır. Ne isterlerse söylemelidirler. Hatta söylemeye de gerek yoktur. İstediklerinden fazlası zaten verilmeye hazır gibidir. Terörleri terör değil arayıştır. Dediklerinin - demediklerinin demeliydim- çoğu yapılır, edilir, ama yine durmazlar. Üstelik terör arttıkça artar.

Son yıllarımızın manzarası bir parça böyledir.

Bu konunun kof literatürü epeyce kabardı; dolayısıyla üzerinde söylenecek, yazılacak çok husus var. Olanın bitenin resmini çekmek bile "*Allahum aklima mukayyet ol!*" dedirtecek cinstendir. "*Son devrin alâmet-i fârikası nedir?*" dersiniz, bendenizin cevabı bellidir: Her şeyi konuşmak bahanesiyle hiçbir şeyin konuşulmadığı bir dönemeçten geçiyoruz. Bu cümleyi açmak bile başlı başına bir iştir, derin psikolojik tahlillere imkân verecek kadar ciddi konulara açılır. Pek çok mesele iç içe geçmiştir. En önemlisi bir aydın tipolojisini ve yeni tip devlet veya anti-devlet anlayışını verir.

Bir meraklı çıkıp, Türkiye'nin son 7 yılında, belli başlı televizyonlarımızın tartışma programlarının listesini çıkarsa ve bir analiz de unsurlarına ayırarak tahlil etse... Göreceğimiz muhtemelen şu olacaktır: Bu tartışma programlarının en az üçte biri teröre ayrılmıştır. Bir başka dikkat hemen peşinden gelecektir: Program konularının çoğu "**terör**" üst başlığıyla değildir. Ağırıklık olarak "**Kürt meselesi**" serlevhasının kullanıldığı görülecektir. 7 yıl boyunca, ne konuşulduğuna hiç bakılmaksızın, varılacak neticenin ne olacağı da bellidir: Memleketin her yerinde, her kesimden insanın zihnine "*Kürt*"lükle ilgili muazzam bir derdin olduğu kazanacaktır. Aydın'da, Konya'da, Sivas'ta, Erzurum'da, komşular arasında bu derin sıkıntı "*Acaba?*"larla aranacak, bulunamasa da bu ısrarlı kullanışlardan dolayı peşin peşin kabul edilecektir. Çünkü, akşamda sabahta her ağzını açan artık böyle bir meselenin varlığını tartışmayacak; bilinen, çok açık, ayan beyan bir durumdan kesin bir dille söz ediyor olacaktır.

"Son devrin alâmet-i fârikası nedir?" dersiniz, bendenizin cevabı bellidir: Her şeyi konuşmak bahanesiyle hiçbir şeyin konuşulmadığı bir dönemeçten geçiyoruz.

Bu bombardımana dayanacak bir kitle psikolojisi yoktur. Arada çıkan aykırı sesler de susturulunca, işin rengi netleşmiş olacaktır. Çünkü, devlet adına konuşanlar da böyle bir hak gasbından, hatta zulümden dem vurmakta devam etmektedirler. Zulüm gören Kürtlerse, zulmedenin de Türkler olduğu bellidir. Türklerin devleti zulmetmiştir, etmektedir. Dolayısıyla zihinlerde yer eden, suçlu bir Türk'tür. Bu psikolojik baskı, Ermeni meselesinde uygulandığı gibidir. Çok yönlü ateş altında ısrarla devam ettirilen bir savunmasızlık pozisyonu karşındayız. Koro neredeyse tamdır: Cümleyi onların kullandığı gibi değilse bile yumuşatarak söyleyelim: **"Kürtlerin hakları yenmiştir, yenmektedir."** , **"Kürt kardeşlerimiz de haklarını alacaklardır."** , **"Bu zulüm bitmelidir."** , **"Kürt meselesi için müzakere dâhil her yöndenmelidir..."** **"Kürt açılımı"...** vs. Zannedersiniz ki,

Adından başlayarak pek çok yönüyle yanlış olan bu kurgu akıl almaz derecede başarılı bir beşinci kol faaliyetine benziyor.

kimliği bile verilmeyen memleketlerde bile Türkiye'den daha ileri bir insan hakları anlayışı vardır. Bas bas bağırmadan, bağırtmadan ekrad tairesinin ümüğünü sıkarak, sıra sıra kırimdan geçiren İran bile çok insanca bir uygulama yürütmektedir. Havsalanız almaz: Türkiye'de, her hakkı imtiyazla kullanan ekrad tairesi, cumhurbaşkanlığına kadar yükselse de nasıl oluyorsa kanda ve zulümdedir...

Bu acayip propaganda faaliyetini deşifre edecekler de koroya katılmış durumdalar. Ört ki ölem!

O Hâlde Yaşadığımız Nedir?

Bir meselenin adını nasıl koyarsanız, öyle kabule mecbur olursunuz. Nitekim, Türkiye'de yıllar yılı etnik ve ayrılıkçı bir terör varken, şimdi hedefini neredeyse aşmış, **"Kürt meselesi"** adı altında büyütüldükçe büyümüş ve içinden zor çıkılır hâle gelmiş bir problem vardır. Son aylarda iyimser olmaya yol açacak bazı uyanış emareleri var: Bu cenini besleyip büyütenlerin bir kanadı, geri çekilme ihtiyacı duyuyor gibidir. Yani hükümetimiz, yanlış bir kurguya girdiğinin, benimsediği usullerin doğru netice vermediğinin farkına varmış gibidir. *"Bu durum, gelinen noktadan geri dönüşü, terör ve terörden beslenerek yaşayanların durmalarına yol açacak mıdır?"* denilirse, böyle bir sorunun yeni bir safdillik olacağını belirtmek gerek.

Adından başlayarak pek çok yönüyle yanlış olan bu kurgu akıl almaz derecede başarılı bir beşinci kol faaliyetine benziyor. Hemen tekrarlayalım: Bütün bu olan bitenleri yapan biziz. Bunların onda biri bile Türk'e dost olmayanların hayal edebileceği bir hâl değildi. Ölçüleri teşekkül etmiş, fertleri devlet ve millet şuuruna sahip ülkelerde, trilyon dolarlar harcanarak bile yapılabilemeyecek kadar

zor bir iş, kolayına yapılmıştır. Yapanların büyük siyasi gücü, ondan da büyük propaganda imkânları, herkesi susturmuştur. O kadar geniş çaplı ve büyük bir bombardımana tabi tutulmuşuzdur ki, herkes kendi pozisyonundan şüphe eder hâle gelmiştir. Muhalif seslerin susmasında bu inanç eksikliğine yol açan bulandırmanın da rol oynadığını zannediyorum.

Türkiye’de siyasi muhalefetin bu kadar zayıf olduğu bir tarih devresine rastlanmaz. Hem siyaset sahasında hem de okumuşlar arasında böyle bir suskunluk ve dümen suyuna gidişin hayra alamet olmadığı aşikârdır. En büyük vebal, siyasi muhaliflerde ve aydınlardadır. Hükûmet edenlerin gafletini haykırmayan bir muhalif hareketin ve okumuşların omuzlarında en büyük cürme karşı susmanın ve açık-dolaylı desteğin taşınamaz suçluluğunun ağırlığı vardır. Türkiye, kör topal demokrasisinde, son elli yılda böyle bir manzarayla karşılaşmış değildir. Hükûmet, muhalefet partileri ve onların teşekkül ettirdiği Meclis, sırasında iktidar sahiplerinin ürkütcek, korkutacak kadar güçlü olabilmiştir. Hatta kendi parti grubunun toplantısına dizleri titreyerek girdiğini söyleyen bir Demirel hâlâ hayattadır. Her devirde iktidarın takipçisi olan bir medya da vardır. İktidar için -sol için olmasa da- üniversite ayrı bir kontrol ve dikkat merkezidir. Buna rağmen Türkiye’de yer yer tikanıklıkların olmasının önüne geçilememiş ve durumdan vazife çıkaranlar hakemliğe soyunmuşlardır. Bu hususa mutlaka dikkat çekmek istedim.

Türkiye’nin, hemen her meselesinde olduğu gibi, terör meselesinde de en büyük düşmanı adı konmamış bir vurdumduymazlıktır.

Son yıllarda terör ve teröre destek verenlerin gücünün artması, bu anlattıklarımız çerçevesinde anlaşılabilir bir durumdur. Kabahati hep ikinci veya üçüncü şahıs veya merkezlere havale eden, asla sorumluluk hissi duymayan insanların yaşadığı bir cemiyet olma yolundayız. Böyle bir toplumda, ateş, özellikle ve daha kuvvetle düştüğü yeri yakar. Yalnız kendisiyle sınırlı bir yaşama refleksi duyanların cemiyetinde analar hep ağlar. Bu topyekûn bir ağıt olmaktan uzaktır. Münferit ve tesiri bakımından cılızdır. Terörle mücadeleye destek değil, esaslı bir köstektir. Mücadele azmini zayıflatır, direnci kırar. Hâlbuki, toplu bir ağıt bile olsa, o zulmü edenleri gözyaşlarıyla boğacağı şüphe götürmez. Silaha, topa tüfeğe ihtiyaç duymayacak o maşeri ruh ve vicdanın teşekkül ettiği yerde zaten terör vesair sapmalar uzun ömürlü olamaz. Sosyal anlaşmaların (kontrat social) sağlandığı memleketlerde ortak hedefe yönelen bakışlar bile bu tür olayların uzun müddet devamına engeldir.

Türkiye'nin, hemen her meselesinde olduğu gibi, terör meselesinde de en büyük düşmanı adı konmamış bir vurdumduymazlıktır. Hassas görünüyoruz, ama değiliz. Kim ağzını açsa, Türk milletinin çok milliyetçi olduğundan bahseder. Bilhassa yabancılardan bunu duymak insana tuhaf bir alaya alınma duygusu verir. Devamlılıktan yoksun, gelip geçici karşı çıkışların, "şehit cenazelerinin istismarı" , "kandan beslenme" vesair akıl almaz sözlerle yaftalanması da sinmeye ve sindirilmeye yol açınca, kuvvetli bir reaksiyon veremeyen, vermesi bir şekilde kolayca engellenebilen bir toplum yapısı ortaya çıktı. Dünyanın terörle boğuşan ülkelerinde- mesela İspanya'da- milyonlar yürürken, bizde terörü lanetlemek için büyük kalabalıkların toplanamamasının pek çok sebebi var. Bir türlü, tam olarak sahip çıkamıyor, sahiplenemiyoruz. En büyük mitingin Gazze için olması, -hem de % 1.5'lar mertebesine inmiş bir parti tarafından düzenlenmesine rağmen- beni pek düşündürmüştür. 30 yıldır PKK teröründen bağı yanan bir ülkenin, bu tavırsızlığının -anlaşılabilir, doğru esasa dayanan sebepleri olmakla beraber- en köklü sebebi kardeş kavgasından kaçınmak olarak da açıklanmaya müsait görünmüyor. Bastırılmış reaksiyonların, devamlı karıştırılan kafaların, şüpheyi dost kuvvetlere çeken acayip fitnenin tesiriyle olduğuna kanaat getirmek gerektiğine epeyce inanmış vaziyetteyim.

Böyle bir cemiyet, hayat ve psikolojisinde devam eden terörün nihai hedefi konusunda da edilecek sözler olmalıdır. Yıllarca konuşup da bir türlü neticede ne istendiğini, bunun nasıl olacağını söyleyemeyen okumuşların tavrı malum. Siyasilerin tavrı da iktidar ve muhalefetiyle ortada. Bir türlü net tavır koyamayanlar, bir türlü denmesi gerekeni de diymiyorlar.

Mesele gayet açıktır: Türkiye'de terör vasıtasıyla yürütülen bölücü faaliyetin hedefi çok yukarılara tırmanmıştır. Son yıllarda bu hedef büyüdükçe büyümüş görünüyor. Evet açık söyleyelim: Gaye artık bellidir ve Türklüğün hâkimiyet hakkını sorgulayan bir süreçten geçiyoruz. Yıllardır televizyonlarda bas bas bağırarak duyduk, ama duymamış, anlamamış gibi davranmayı seçtik. Hâkim unsur rahatlığıyla ve daha çok da o meşhur "umursamaz" tavrımız yüzünden böyle davrandık. Hep söylediler, söylüyorlar. Bu memleketin kurucuları yalnız Türkler değildir. Burası Türkiye de değildir. Burada en azından "İki uluslu bir yapı vardır.

Türkiye'de terör vasıtasıyla yürütülen bölücü faaliyetin hedefi çok yukarılara tırmanmıştır. Son yıllarda bu hedef büyüdükçe büyümüş görünüyor. Evet açık söyleyelim: Gaye artık bellidir ve Türklüğün hâkimiyet hakkını sorgulayan bir süreçten geçiyoruz.

Bu hakkımızı isteriz.” , “Tekçi yapı”dan şikâyet edenleri yıllardır dinledik ve sustuk. Onlar söylemeye devam ettiler. Söylendikçe de kulaklarımıza ve giderek zihnimize “normal” görünmeye başladı. Şimdi bu normalleşmenin iğfal ettiği zihin dünyamızla, zaten karışık ruh dünyamızla bu meselelerin tam göbeğindeyiz.

Neyi Konuşuyoruz ve Hâlâ Aynı Zeminde miyiz?

Söylenenler ve olanlar bellidir, belli olmayan, bu isteklerin gerçekte ilgisi ve olabilirliğidir. “Aydın” denen zihni düşünceden patlaması gereken kimse bunun cevabını vermek mecburiyetini duymadı, duymuyor. Biz biliyoruz ki hâkimiyet paylaşılmazdır. Paylaşılan hâkimiyetin, kesin bir ayrılığı işaret edeceği de açıktır. Türkiye bunu Balkanlar’da, Orta Doğu’da, Mağrib’de, Hicaz’da, Irak’ta tekrar tekrar yaşamadı mı? Daha yüz yıl geçmedi. Ülkeler kaybettik. Tam da bu terörün bahane ettiği sebeplerle. Tam da açılım vesair benzer retoriklerle şişmanlayarak, şişmanlatılarak, güzelim Türk yurtları elden çıkarıldı. Tarih bilmeyen aydınının milletine biçtiği kader ne kadar ağırdır! Son iki yüz yılını bu kaderle yaşamış bir millet, şimdi zirve bir aymazlığın kollarında çırpınıyor.

Demiyor,
diyemiyor ki, bu
coğrafya bin
yılların içinden
tarihe nam salan
Türk’ün anasının
ak sütü gibi hâki-
miyet süreceği bir
vatandır.

Demiyor, diyemiyor ki, bu coğrafya bin yılların içinden tarihe nam salan Türk’ün anasının ak sütü gibi hâkimiyet süreceği bir vatandır. Bu vatanda, herkes, hepimiz Türk’üz. Etnik menşelere bakılmaksızın hepimizi bir potada eriten bu Türklüktür. Kabile adlarımızla hâkimiyet iddiası, tarihe terstir. Her kabileden, her mahalleden bir millet çıkaran

Sovyet anlayışı ve yeni dünyanın, kolayca güdebileceği yüzlerce devlet yaratırken, devletlülerinin gücü ve sarsılmasını önlemek istediği bir hâkimiyeti vardır. Millet oldunuz demekle millet olunmaz, devlet oldunuz demekle de devlet olunmaz. Amatör kümenin diplerinde sürünmek kaderiniz olur. Gelen vurur, giden vurur. Bunlar denmemiştir, denmemektedir.

Asıl söylenecek de şudur: **“Ne diyorsunuz siz? Hâkimiyeti paylaşmak mı? Bu ne cüret!” Hâkimiyet iddiası, egemen güce savaş açmak demektir.** “Cebindeki parayı bana ver!” diyen sebilhâne bardağında aklını kaybetmiş olan sefil madrazanın tavrından başka benzeri yoktur. Dilencinin de insafı makbuldür. Ayrıca, toprak ve hâkimiyet, dilenilecek şeyler de değildir. Hâkimiyet iddiası kanlı bir taleptir. Bedeli ödenecek ve öyle alınacak bir taleptir. Hiç kimse, bu yaradılış kanunu derecesinde sağlam tarihî determinizmi geri çeviremez. Bu sıkıntılı durum

Kanal kanal dolaş-
ıp meydana boş
bularak atıp tu-
tanların, tarihten,
milletten ve dev-
letten ne kadar
haberdar oldukları
da ettikleri ölçüye
sığmaz sözlerden
bellidir.

henüz hissedilmemiştir. Kanal kanal dolaşım meydanı boş bularak atıp tutanların, tarihten, milletten ve devletten ne kadar haberdar oldukları da ettikleri ölçüye sığmaz sözlerden bellidir.

Bütün bunların ötesinde mukadder bir ayrılık doğması da kaçınılmaz olabilir. O takdirde, ayrılığın travması çok ağır olur. Olacaksa da olur. Temennimiz Türkiye'nin bu noktaya gelmiş olmamasıdır. Fakat bu işlerin temenniye aşan bir tarafı olduğu da açıktır. Türklük, tarihî misyonu gereği devlete adını vermekten, kendi adıyla anılacak devletine sahip olmaktan ve hâkimiyetini paylaşmamaktan vazgeçmez. Ermeni'den Rum'dan bakan yapar, ekrad taifesinden başbakan, cumhurbaşkanı olmasından hiç rahatsız olmaz. Ama onların kendisinden ayrı oldukları iddiasına şaşar. Bu şaşkınlığı bugün olduğu gibi uzun sürebilir. Allah, bu uzun şaşkınlığın so-

nunda gelecek yumuşak at tekmesine maruz kalma tehlikesinden korunacak akıl versin. Geldiğimiz kritik dönemde, en çok ihtiyaç duyulan galiba budur. ■